

דפינסח הוא כנגד „פלא“, והיות שב-
 „פיל“ יש (נוסף על הפ“א) גם אות למ“ד
 ד, „פלא“ ה“ז מוסיף בהענין – ויש
 „פלאות“ [נכמו ש, פילים] לשון רבים –
 מוסיף על „פלאות“ – „פלאי פלאות“,
 היינו נוסף על הריבוי בכמות, גם ריבוי
 באיכות.]

אבל רש"י שולל התחלת פירוש זה, באמרו שהטעם ש,הרואה פינחס בחלום פלא נעשה לו" הוא (לא מפני שאות פ"א שבת"ב, "פינחס" מורה על "פלא", אלא) לפי שזהו, כמו שנעשה לפינחס".

[ויש לומר, שטעמו של רש"י לחלק בין "הרואה הונא כו" ל"הרואה פינחס כו" הוא ע"פ המשך דברי הגמ' שם ש"הרואה הונא כו" פירושו שראה שם זה "בכתבא" (שראה חיבת הונא או חנינא – כתובה. רש"י), ולכן מסתבר שהרמז קשור עם האותיות שראה בחלומי; משא"כ "הרואה פינחס כו" פיל כו" אין פירושו שראה תיבה זו כתובה, אלא ראה דמותו של פינחס! או פיל (כדמוכח

א. איתא בגמרא: „הרואה פינחס ב-
חלום פלא נעשה לו, הרואה פיל בחלום
פלאות; נעשו לו, פילים פלאי פלאות
נעשו לו.“ ובפרש״י שם „פלא נעשה לו,
כמו שנעשה לפינחס כדאמרין ב-
סנהדרין“.

מפשטות הגמרא משמע, שהחילוק בין „הרואה פינחס” ל„הרואה פיל” הוא, ש- „הרואה פיל” עושים לו „פלאות” – רבות, ואילו „הרואה פינחס” עושים לו רק פלא אחד („פלא” לשון יחיד).

ותמוה: בסנהדרין שמי מפורש, שנשה נסים נעשו לו לפינחס" (ובספרי, חייב"ע) וועד איתא ש"ב נסים נעשו לו, ובפרש"י עה"ת, "והרבה נסים נעשו לו", ומדוע "הרואה פינחס בחלום (רק) פלא (אחד) נעשה לו" – הרי אין זה "כמו שנעשה לפינחס"?

ויש להוסיף ולהעיר, שלולא פרשיי
הי' אפשר לבאר טעם החילוק, שהוא
ע"ד מה שנאמר בגמ' בהמשך ליה"ה, "ה-
רואה הווא בחלום נס נעשה לו, חנינא
חנניא יוחנן נסי נסים נעשו לר", ובפרשיי
שם, "נס נעשה לו, נ"ן כנגד נ"ן כו",
חנינא, נונין הרבה, נסים הרבה" ומעין
זה הי' אפשר לומר כענינו, שה"פ"א

- 6) ולהעיר, דאות גוי' (שבפינחס) מתחלפת
למדי' (שהו ממוצא א' – טעלג'ת שכלשון, ראה
נחמ' ג, ל ומציד שם, רש"י קדוש' ט, טז, ועוד).
7) ועפ"י מובן הטעם ורש"י שם (ד"ה נס)
מוסיף, "וכגון האדם שחשוב" (ולא סמך על
המפורש בבסי' חיבת לאד"י. וראה מסיכת חכמים
על פרש"י – כי זהו היסוד לקשר אות גוי' שב'
אמצע) חיבת, "הונא" לענין הנס.
8) ראה גם דק"ס לביכרות שם (בהגהות), אלא
שמקשה ע"ז דאיכ' הולל" (דוקא פינחס בן אלעזר"
דקמאר בגמ' ל' לפני') גבי ישמעאל (רדוקא
ישמעאל בן אברהם").

- (1) ברכות נו, סע"ב.
- (2) בברכות נו, ב, פ"ל . . פלא נעשה לך. אבל בנוסח הכ"י בדק"ס שם — "פלאות" (כלפניו בגמ' שם).
- (3) פב, ב.
- (4) ס"פ בלק, — ובראב"ע שם, שנעשו עשרה נסים לפינחס. וצ"ע מקורו.
- (5) שם נו, רע"א.

והנה לפעמים מבואר¹¹ החילוק בין שתי הלשונות „נס” או „פלא”, ש„נס” הוא דבר גבוה בככתוב שלפני פרשתנו¹² – היינו מאורע שיוצא וגבוה מדרכי הטבע, ואילו „פלא” הוא כל דבר המעורר פלי-אה אצל האדם¹³, גם אם אין בו שידוד מערכות הטבע, כלומר גם כשהנס מ-לובש בטבע.

ועפ”ז ה” אפשר לבאר, לכאורה, דיוק הלשון „פלא נעשה לו” – כי רוב הנסים שנפרטו בשי”ש שם אינם דברים היוצאים מדרכי הטבע, „הי” לו לומר לפרוש ולא פירש. . הי” לו לדבר ולא דבר וכו”.

אבל דוחק לתרץ כן, כי שני הנסים האחרונים שנמנו בגמ’ שם – „שבא מלאך והגבי” את המשקוף. . שבא מלאך והשחית בעם” – אינם מלוּבשים בטבע כלל ולמדרישים הנ”ל שי”ב נסים נעשו לו – הרי רוב הנסים שנפרטו שם הם דברים שלמעלה מן הטבע באופן גלוי.

ג. ולכן נ”ל להיפך, שכאן הכוונה ב„פלא נעשה לו” היא, ל„פלא” שלמעלה מ„נס”, ע”ד לשון הכתוב¹⁴, „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות”, שהכוונה בזה¹⁵, שבגאולה העתידה לבא יהיו נסים גדולים, שאפילו בערך להנסים שאירעו לאבותינו ביציאת מצרים (שלא היו מלוּבשים בטבע), יהיו בגדר „נפלאות”.

וזהו גם כוונת רש”י במ”ש „כמו ש-

מגמ’ שם שיש חילוק אם ראה פיל „דמסרג” (שיש לו אוכף על גביו. רש”י) או „דלא מסרג”, וכיון שראה פינחס ב-חלומו, מסתבר שזה קשור עם הקורות¹⁶ את פינחס עצמו.

והדרא קושיא לדוכתא – שהרבה נסים נעשו לו.

ב. ויובן זה בהקדם עוד דיוק, שלכ-אורה, ע”פ פרש”י שזה ש„פלא נעשה לו” הוא „כמו שנעשה לפינחס” – מדוע אומרים „פלא נעשה לו” (פלא דייקא), והרי בסנהדרין שם הלשון „ששה נסים נעשו לו”, והל”ל „נס נעשה לו”?

וגם את”ל שפתרון החלום שייר גם לשם „פינחס” – הרי בשם „פינחס” יש שתי (כל) האותיות „נס” (שלאכאורה הרי זו שייכות יותר גלויה, מהשייכות דאות פ”א לתיבת „פלא”).

(9) וכן מוכח מהא דרך ב„רואה הונא כו” אמרו „והני מילי בכתבא” (ראה רש”י שם), ומשמע שהדברים שנמנו לפניו אינם „בכתבא” אלא הדבר עצמו. ועכ”ל כן בכ”כ דברים שם. וראה סמיכת חכמים לברכות שם ד”ה יצפה.

(10) משא”כ בנוגע ל„פיל”, כיון שכללות השם (שהוא חיותו של הפיל – ראה תניא ח”ב פ”א) קרובה לתיבת „פלא” (דלא כשם פינחס, שהשייכות (הגלויה) היא רק באות אחת), מובן, שיש שייכות ביניהם. וראה הגהות מלא הרועים לברכות שם (ד”ה הרואה קנה).

ועוד י”ל, שפיל בפשטות הוא בעל חי „מופלא” – ראה רש”י ברכות (נז, ב ד”ה חוץ) „שמשונין במראיהן”. ועוד, שפיל הוא מהבע”ח הגדולים בגשמיית (וראה ברכות שם (נז, סע”ב), ולא פילא דעייל בקופא דמחטא). ולהעיר מגליוני הש”ס (להרי” ענגל) שם בנוגע ל„גמל”. ביאורו (ל-אדמיר האמצעי) יושב כד, ג.

(*) ולהעיר מגמ’ שם (נז, ב) לפני ד”ה רואה חתול בחלום, באחרא דקרו ל” שונרא נעשית לו שירה נאה, שינרא נעשה לו שינוי רע.”

(11) ראה לקו”ש חט”ז ע’ 367 ואילך.

(12) חוקת כא, ח.

(13) ולהעיר מרמב”ם סוף הל’ טומאת צרעת „אות ופלא הי’ בישראל”.

(14) מיכה ז, טו. וראה תשא לד, י. ועוד.

(15) ראה אה”ת למיכה עה”פ (ע’ תפריז). וראה לקו”ש שם הערה 16. וש”נ.

[ועפ"ז אולי יש לומר, שה"פלא" שנעשה ל"הרואה פינחס בחלום" הוא למעלה מה"פלאות" (לשון רבים) אצל "הרואה פיל", דמזה שאומר "פלאות", לשון רבים, מובן, שהכוונה לריבוי פלאות בכמות, והיינו פעולות של נפלאות, משא"כ "פלא נעשה לו" (כמו שנעשה לפינחס) היינו לא עשיית פלא אחד, אלא מצב של "פלא", כנ"ל.]

ד. והנה ע"פ פרש"י הנ"ל, שהרואה פינחס בחלום פלא נעשה לו – כמו ש-נעשה לפינחס, מובן, שענין ה"פלא" הוא ענינו העיקרי של פינחס: דאם נאמר שזהו רק ענין טפל וצדדי בו, לא שייך לומר, שמשום שבים ההוא נעשה פלא לפינחס – משא"כ כל השנים שלפני זה ושל אחרי זה – לכן כל "הרואה פינחס בחלום פלא נעשה לו". אלא עכצ"ל ש-ענין ה"פלא" הוא ענינו של פינחס.

והיינו, שהטעם לזה שהקב"ה התנהג עם פינחס באופן של "פלא", הוא משום שהנהגתו ועבודתו של פינחס עצמו היתה (לא עבודה רגילה, אלא) באופן של "פלא", ומדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה – ולכן הנהגת הקב"ה עמו היתה באופן כזה, "פלא נעשה לו".

ביאור הענין:

ענינו של "נס" בעבודת האדם הוא – מסירת נפשו, דכמו שנס כפשוטו מורה על גדלותו של הקב"ה, שאין דבר המונע מילוי רצונו ית', ואם מצב הטבע מנגד לרצונו הרי הקב"ה משנה הטבע – עד"ז

נעשה לפינחס כדאמרינן בסנהדרין, ש-גמ' סנהדרין שם מוכח, שעיקר החידוש אצל פינחס, אינו כמות הנסים שנעשו לו, אלא זה ש"פלא שנעשה לו", היינו לא רק נסים רבים בכמות, אלא איכות בל-תי טבעית – הנהגה באופן של "מופלא". שהרי ששת הנסים שנמנו בסנהדרין שם, היו כולם באותו ענין, היינו שבכל פרט ופרט שבמעשה שלו עשה הקב"ה נס, ובוה נראה כעליל שכל הנהגת הקב"ה עם פינחס היתה באופן בלתי רגיל לגמרי, מלכתחילה הנהגה של "פלא", וריבוי הנסים אינו עיקר החידוש כלל כי"א שכל ההנהגה עם פינחס היתה ב-דרך "פלא".

ליתר ביאור:

ענין של "נס" הוא שידוד מערכות הטבע, שמזה גופא מובן, שיש נתינת מקום להנהגת הטבע, אלא שפועל בה שידוד וביטול, ולכן, בכל פעם שיש נס צ"ל פעולה חדשה עוד הפעם של ביטול הטבע; משא"כ פלא – ד"כל הפלאה לשון הבדלה ופרישה"¹⁶ – מורה על הנהגה שמובדלת לגמרי מהנהגת הטבע, עד שאינו בגדר הטבע, ובמילא אין כאן בכל פעם פעולה מיוחדת של שידוד הטבע, אלא נקבעה הנהגה נסית שהיא תהי' ההנהגה הרגילה בכל מאורע זה.

וזה מ"ש רש"י, "פלא נעשה לו, כמו שנעשה לפינחס" – "פלא" לשון יחיד דוקא: זה שנסים רבים נעשו לפינחס, היתה הנהגה (כללית) אחת, בדרך "פלא", מובדל לגמרי מגדר הטבע (אלא שבדרך ממילא נסתעף מזה שהיו נסים בכל פרט ופרט כו'), ולכן אין הם "פלאות" (או "נסים") לשון רבים, כי הכוונה היא למצב, הנהגה (לשון יחיד) פלאית.

(17) ועד"ז י"ל בנוגע ל"פלאי פלאות" (בהמשך הגמ') שהכוונה לגדר ריבוי (אלא – לא בכמות כ"א באיכות). משא"כ "פלא" ל' יחיד הוא למעלה מגדר ריבוי, כנ"ל בפנים.

(18) ראה (בסגנון אחר) לקו"ש ח"י" ע' 151 ואילך. ועוד.

(16) רש"י שופטים י', ח. וראה רש"י וירא ית', יד. תשא שם. ועוד.

זו היא „שלא ברצון חכמים“. ועוד זאת בנדוד – שמשו רבינו לא עשה כלום (והרי פינחס לא הי' יודע שנתעלמה ממנו הלכה²³) – אבל פינחס לא נכנס ל- שקוט בעצמו כ"א קינא קנאת ה' צבאות.

מסירת נפשו של פינחס היתה למעלה מחשבון ומדידה, משום שהי' איש מסירת נפש בעצם, וכיון שהי' ענין של קידוש השם²⁴ – קינא קנאת ה' צבאות.

ומדה כנגד מדה – שפלא נעשה לו²⁵.

ה. עפ"י יבואר גם הטעם ששכרו של פינחס הי' – „והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונה עולם“²⁶, שלפי פשוטו של מקרא²⁷, הפירוש בזה, שרק אז נתכהן פינחס, „תחת אשר קנא לאלקיו“²⁸.

דיש לומר, שגם אופנו של שכר זה הוא בהתאם לענין הנ"ל, שמהותו של פינחס היא – שהי' איש „פלא“ בעצם.

דהנה כהונה היא דבר הבא בירושה, כי אינה אלא לזרע אחריו; ואילו כאן ניתנה כהונה לפינחס, „תחת אשר קנא לאלקיו“²⁸.

אלא שזהו מדה כנגד מדה, דכשם

הוא ענין עבודה מתוך מסירת נפש, שזה מורה על תוקף רצונו של האדם לעשות רצונו ית', באופן שאין דבר שיכול למנוע אותו מלקיים רצונו ית', ומוסר נפשו ע"י.

ובזה גופא יש שני אופנים הנ"ל – „נס“ ו„פלא“:

יש אדם שעיקר עבודתו היא ע"פ טעם ודעת, בלימוד התורה, קיום ה- מצוות, וכיו"ב, אלא שאם נצרך באיזה פרט יוצא מהרגיל, מסירת נפש, הרי הוא מתייגע ומעורר בעצמו הנהגה חד- שה, תוקף גדול עד כדי מסירת נפש. ומובן, שאז המסירת נפש בכל פעם היא עבודה חדשה, וצ"ל התעוררות חדשה ע"י:

אבל יש אדם שהוא איש מסירת נפש, שהוא מסור ונתון לגמרי לרצונו ית' ואין לו רצון בפ"ע כלל, ענינו הוא מסירת נפש להקב"ה, ואזי בדרך ממילא יש לו מסירת נפש בכל ענין ופרט הקשור לעבודתו ית' – ע"ד הנ"ל בענין של „פלא“, שזהו מצב של הנהגה נסית באופן שהנהגה זו היא ההנהגה הרגילה (הטבעית) שלו.

וזהו דרגתו של פינחס, „בקנאו את קנאתי“¹⁹, שסיכן עצמו בענין שאין בזה חיוב (ואדרבה, אם הי' שואל – אין מורין כן²⁰), אלא שקנאין פוגעין בו²¹, שזהו רשות והיתר לקנאי לפגוע בו; ובפרט לפי דברי הירושלמי²² שקנאות

(19) פרשתנו כה, יא.

(20) סנהדרין פב, א. רמב"ם הל' איסור פ"ב היה. טור אה"ע ס"ז. רמ"א ח"מ סתכ"ה ס"ד.

(21) משנה שם פא, ב. מקומות שבהערה הקודמת. רש"י בלק כה, ז.

(22) סנהדרין שם (פ"ט ה"ז), וכפירוש היפה מראה שם. וראה לקו"ש ח"ח ע' 319 ואילך ובהערה 24. ושי"נ.

(23) סנהדרין שם פב, א. רש"י בלק שם, ו.

(24) ראה סנהדרין שם (בסוף העמוד).

(25) עפ"י יש לבאר גם הטעם שנעשה לו נס ש"לא הטיפו דם כדי שלא יטמא פינחס" (תנחומא ס"פ בלק – משא"כ בתיב"ע שם, דלא יסתאב כהנא) – אף (שלכמה דיעות) פינחס לא הי' כהן עדיין (נסמן בהערה 27), ומהו ההכרח שלא יטמא? – אלא שזהו בהתאם להמס"ג דפינחס, שלא הי' בזה חיוב, ולכן נעשה לו נס בענין שלא הי' מוכרח אלא להראות הגבהה, חיבה יתירה (ע"ד המבואר ב- מפרשים לענין נס שמן דחנוכה).

(26) פרשתנו כה, יג.

(27) רש"י שם. ובהדפעה בגמ' זבחים (קא, ב).

(28) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1070 ואילך. ח"ח

ע' 320. ועוד.

ההיא היתה ע"ד מסירת נפש דפינחס באופן של "בקנאו את קנאתי", היינו לא מסירת נפש שמחוייבים בה ע"פ דין תורה, וכמה חכמי ישראל סברו שאין מחוייבים במסירת נפש באופן כזה – והוא מסר נפשו ע"ז.

והיינו משום שאצל כ"ק מו"ח אדמו"ר היתה מסירת נפש לא פרט בעבודתו הק' אלא שכל מהותו היתה מסירת נפש, עד שכל ענין בעבודה זו ה' חדור במסירת נפש.

וכמשנ"ת במ"א בארוכה³¹, ע"ד ג' התקופות הכלליות בשלשים שנות נשי-אותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר – תקופה ראשונה בעת היותו במדינה ההיא, תקופה השני' בהיותו בלעטלאנד ופולין, ו-תקופה השלישית בארצות הברית – ש-עבודת הק' שלו בכל אחת מהן דרשה תוקף ומסירת נפש, ובכל אחת מהן – בצורה אחרת:

במדינה ההיא ה' זה קשור במסירת נפש כפשוטו בגשמיות, עבודה הקשורה בסיכון חיי הגוף, ולא רק של עצמו, אלא גם של שלוחיו וחסידיה, שע"פ הוראותיו או גם בשליחותו ממש עסקו בהרבצת התורה וחיוק היהדות במדינה ההיא, והעמידו חייהם בסכנת נפשות ממש:

בתקופה השני' היתה עבודתו בין אחבנ"י, שומרי תומ"צ – ושם הקים כ"ק מו"ח אדמו"ר מחדש ישיבות, ועסק בהפצת התורה בכלל ובהפצת המעיינות ותורת חסידות חב"ד בין כל החוגים:

ובתקופה השלישית, בהגיעו לארצות הברית, ששם ה' צריך לשנות דעם אפ' לייג (הנחת) המדינה שבארצות הברית

שפינחס קנא לאלקיו, אף שלא ה' מצווה ע"ז (ועד שזהו "שלא ברצון חכמים", שע"פ חכמת התורה יש מקום לשקו"ט אודות קנאות זו), כך ניתן לו דבר – כהונה – שע"פ חכמת התורה אינו דבר הניתן בתור שכר.

וע"פ הנ"ל יש לבאר הטעם שהשכר ה' דוקא בענין של כהונה, שזהו ענין של ירושה וטבע – כי גם זה הוא כמו "פלא" (שלמעלה מנס), והיינו, שנוסף לזה שנעשה לו דבר שלא ע"פ חכמת התורה (שאי אפשר להגיע לכהונה על ידי עבודה), הרי עוד זאת, ששכר זה גופא (שלמעלה מחכמה) נעשה אצלו ענין שבטבע, עד שבא בירושה "לזרעו אחריו" – שזהו גדר של "פלא", שענין הנס נעשה הטבע שלו, כנ"ל באורך.

ו. והנה גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר (ביום י"ב תמוז תרפ"ז) ממאסרו אשר נאסר במדינה ההיא היתה בשבוע דשבת פ' פינחס³², ועוד זאת, שבשבת פ' פינחס בירך ברכת הגומלין³³. ואם כל עניני ה' עולם הם בהשגחה פרטית (כתורת ה' בעש"ט), כ"ש וק"ו עניני איש ישראל, ועאכ"כ של נשיא ישראל – ומה מובן, שגאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר שייכת לתוכן ענינו של פינחס³⁴.

ואכן ראינו אצל בעל הגאולה – כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁵, שמסירת נפשו במדינה

(29) וכן הברי"מ שלו (י"ט תמוז תר"ם) היתה בשבוע דפ' פינחס. וראה לק"ש ח"ח שם ע' 318 הערה 3.

(30) ראה סה"מ קונטרסים ח"א קעה, א. ובכ"מ. (31) ולהעיר שפינחס בגימט' יצחק (זהו פרשת נו רלו, ב) – שם השני דבעל הגאולה, ופינחס מזרע' דיוסף (רש"י ורא"ו, כה. סוטה מג, א) – שם הראשון דבעל הגאולה.

(32) ראה בארוכה בכ"ז לקו"ש ח"ח שם ע' 321 ואילך. ועוד.

איז אַנדערש, ואי אפשר אידישקייט
ממש ווי אין „דער אַלטער שטעטל“ –
שהתעסקות זו היתה אפשרית רק על ידי
תוקף ומסירת נפש נגד כל הזרמים.

שכל אחד משלשת אופנים אלו ב-
מסירת נפש, הוא מסוג שונה זמ"ז –
וכ"ק מו"ח אדמו"ר קפץ בנחשול של
כאו"א בחיות ומסירת נפש, בלי הגבלה
כלל.

וזהו איש מסירת נפש בעצם מהותו,
ולכן כל דבר ודבר בזה נעשה מתוך
מסירת נפש [ע"ד הנ"ל ס"ג בענין „פלא“].

וזהו גם ההוראה למעשה – שע"י ש-
„נלך בדרך . . . אשר הורנו . . . ונלכה ב-
אורחותיו“³⁴ לעסוק בחיזוק הדת ו-

הרבצת התורה, במסירת נפש – ובפרט
שעתה הוא לא מתוך מצוקה גשמית ח"ו
אלא מתוך הרחבה, מסירה ונתינה
לעבודה למעלה ממדידה והגבלה, מבלי
להתחשב עם מונע ומעכב כו' – זוכים
ש„פלא נעשה לו“, שהקב"ה מצליח את
העבודה בדרך „פלא“,

וכ"ז ממחר ומביא במהרה בימינו
ממש קיום היעוד³⁵ „כימי צאתך מארץ
מצרים אראנו נפלאות“.

(משיחות ש"פ פינחס תשכ"ו)

(34) ל' אדה"ז תניא אגה"ק סי' זך.

(35) מיכה ז, טו.

פינחס ב

משה, משום ש"ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו שמואל ששקול כנגד משה ואהרן כו' וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו כו'", שרש"י מסיים), ולא ראה יפה לפי שבניו עשו תשובה".

בפשטות יש לומר, שכוונתו בזה לבאר מדוע נענשו בני קרח כל עיקר (להיות בין הבלועים באדמה) – והרי עשו תשובה? ולכן כותב ש"הם היו בעצה תחלה, ועוד זאת, שתשובתם לא היתה תשובה גמורה, כי רק "הרהרו תשובה בלבם" – ולכן הגיע להם עונש זה (שנבלעו באדמה), אלא שכיון שעכ"פ הרהרו תשובה, לכן "לא מתו" אלא "נתבצר להם מקום גבוה בגיהנם וישבו שם".

אבל עדיין אין זה מבאר דיוק הלשונות בפירוש רש"י:

(א) ממ"ש "הם היו בעצה תחלה" (ולא "הם היו במחלוקת" וכיו"ב), משמע, שלא רק שהצטרפו למחלוקת שפרצה, אלא הם היו מהיועצים שעל פי עצתם התחילה מחלוקת קרח.

ואינו מובן:

(1) ההכרח ע"פ פשט שבתחילה היו בני קרח בין החולקים על משה – ול-העיר אשר תרגום יונתן ותרגום ירו-

א. עה"פי "ובני קרח לא מתו" פרש"י "הם היו בעצה תחלה ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם לפיכך נתבצר להם מקום גבוה בגיהנם וישבו שם".

וכתבו המפרשים, שכוונת רש"י היא ליישב סתירה בפשטות הכתובים, דאיך אפ"ל ש"בני קרח לא מתו", והרי מפורש לעיל בפ' קרח, "ותבלע גו' ואת כל האדם אשר לקרח" (שבפשטות נכללים והעיקר בזה בני קרח)? ולכן מפרש רש"י, שאכן נבלעו באדמה, אבל לא מתו, כי "נתבצר להם מקום גבוה בגיהנם וישבו שם", והטעם ש"לא מתו" – כי "בשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם".

אבל עדיין צריך ביאור אריכות לשון רש"י – "הם היו בעצה תחלה ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם" – דלכ-אורה ה' מספיק לומר בקיצור: "לפי שעשו תשובה לפיכך נתבצר כו'", וע"ד לשון רש"י לעיל בפ' קרח (כשמפרש טעמו של קרח שהכניס עצמו לחלוק על

(1) פרשתנו כו, יא.

(2) מגילה יד, א. סנהדרין קי, סע"א. תנחומא קרח יא. במדבר שם (פ"ח, כ). – וראה הערה 18.

(3) שפ"ח. משכיל לדוד. וראה גם חדא"ג מהרש"א סנהדרין שם. – ובגו"א (ועוד) שרש"י מתוך מדוע נאמר "לא מתו" ולא נאמר ובקיצור "חיו" (ע"ד שלח יד, לח).

(4) טז, לב.

(5) ברמב"ן שם, ש"כל האדם" היינו עבדיו ושפוחתיו (ולא בניו). ובספורנו שם פ' שהם "ה-נמשכים אחריי במחלוקת". – אבל מסתימת רש"י שם מובן, שלדעתו, "כל האדם אשר לקרח" פירושו כפשוטו, שכל השייכים אליו בכלל.

(6) טז, ז.

(7) וראה משמרת הקדש, באר' יצחק ועוד כאן. – וצ"ע, שלכאורה קושיא זו מתעוררת כבר לעיל בפ' קרח, כיון שפרש"י שם שבני קרח עשו תשובה, והו"ל לרש"י לתרץ שם מדוע נבלעו.

(8) ראה עדי"ן גו"א כאן.

(9) ע"ד "בעצה תחלה" שבפרש"י וארא (ו, כח).